

STORTINGET

Innst. 531 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:269 S (2020–2021)

**Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentant
Bjørnar Moxnes om å sikre bedre rammebe-
tingelser for en slagkraftig fagbevegelse**

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 19. april 2021 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 28. april 2021 følger vedlagt.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen gjennomgå bruken av lockout og tvungen lønnsnemnd og fremme forslag som skal sikre at tvungen lønnsnemnd ikke kan brukes for å undergrave streikeretten, verken ved at den ene parten bruker lockout, eller ved at det ikke gjøres en grundig nok vurdering av om et streikeuttak truer liv og helse. Målet er at pågående konflikter ikke stoppes, med mindre det er helt nødvendig, men heller begrenses.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste tilsvarende bestemmelser som i Hovedavtalen, som sikrer tillitsvalgte et særskilt vern ved oppsigelse og tilstrekkelig tid til å utføre tillitsvalgtarbeid.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at arbeidere som har inngått en såkalt husavtale, kan fri seg fra denne på kort varsel dersom formålet er å inngå en landsdekkende tariffavtale.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Lise Christoffersen, Arild Grande og fungerende leder Rigmor Aasrud, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Jon Georg Dale og Bjørnar Laabak, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Kristelig Folkeparti, Torill Selsvold Nyborg, viser til Representantforslag 269 S (2020–2021) om å sikre rammebetingelser for en slagkraftig fagbevegelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at den norske samfunnsmodellen og trepartssamarbeidet har sikret høy verdiskaping og trygge arbeidsplasser i hele landet. For næringslivet er et organisert arbeidsliv et viktig konkurransefortrinn – det gir økt produktivitet, lojale ansatte og tilgang på riktig kompetanse.

Flertallet viser til at denne modellen i dag utfordres på flere områder; av lav organisasjonsgrad innen flere bransjer, løsere tilknytning til arbeidslivet, og av useriøse og kriminelle aktører som stadig blir mer profesjonelle. Flertallet viser til at dersom vi skal sikre at

den norske modellen skal overleve også i fremtiden, kreves det politisk innsats og vilje.

Flertallet viser videre til stortingsvedtak nr. 437, 31. januar 2018:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak til Stortinget med forslag som bidrar til at organisasjonsgraden kan økes, som en anerkjennelse av betydningen av at mange arbeidstakere velger å være fagorganisert.»

Flertallet mener det er skuffende at regjeringen fortsatt ikke har fulgt opp dette vedtaket.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for å øke organisasjonsgraden og styrke trepartssamarbeidet i arbeidslivet.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå bruken av lockout og tvungen lønnsnemnd og fremme forslag som skal sikre at tvungen lønnsnemnd ikke kan brukes for å undergrave streikeretten, verken ved at den ene parten bruker lockout, eller ved at det ikke gjøres en grundig nok vurdering av om et streikeuttak truer liv og helse.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at arbeidere som har inngått en såkalt husavtale, kan fri seg fra denne på kort varsel dersom formålet er å inngå en landsdekkende tariffavtale.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det norske arbeidslivet skal være trygt, godt og velorganisert.

Disse medlemmer viser videre til at streik og lockout er lovlige virkemidler, hvor det er partene som har ansvaret for at arbeidskampen gjennomføres på en forsvarlig måte og ikke får konsekvenser for liv og helse. Tvungen lønnsnemnd er ikke ønskelig, og myndighetene griper bare inn dersom det er absolutt nødvendig for å avverge at det oppstår fare for liv og helse. Det er helsemyndighetene som først og fremst vurderer hvor og når det er fare for liv og helse, i form av Helsetilsynet, som uavhengig faglig myndighet. Disse medlemmer viser til at det i dialog med partene har kommet frem at de vurderer det som at dagens system i all hovedsak fungerer godt. Det er viktig med dialog med partene i arbeids-

livet om hvordan en kan unngå inngrep i konflikter og bruk av tvungen lønnsnemnd. Samtidig er det partene selv som har ansvaret for å gjennomføre streik og lockout på en måte som gjør inngrep unødvendig.

Disse medlemmer fremhever at tillitsvalgte må kunne arbeide på en trygg måte og ikke utsettes for represalier som følge av innsatsen de gjør som tillitsvalgte. Arbeidsmiljøloven gir alle arbeidstakere et vern mot oppsigelse på usaklig grunnlag, og forbyr videre diskriminering på grunnlag av medlemskap i en arbeidstakerorganisasjon. Dette vernet skal også beskytte tillitsvalgte i utførelsen av deres verv.

Disse medlemmer viser til at det er en viktig del av organisasjonsfriheten at organisasjonene selv bestemmer hvilke avtaler de ønsker å inngå, hva de skal inneholde og hvor lenge de ønsker å binde seg. Videre har den enkelte arbeidstaker også frihet til selv å velge om en vil være organisert, og hvilke organisasjon de er medlem av, som kan inngå avtale på deres vegne. En tariffavtale er en avtale mellom ansvarlige parter som inneholder rettigheter og plikter for både arbeidsgiver, fagforening og arbeidstaker. Begge parter må derfor kunne legge til grunn at en avtale gjelder for den perioden den er inngått. Det er viktig for forutsigbarheten og tilliten mellom partene at det er klart hvor lenge en avtale er bindende og hvordan fremgangsmåten er hvis en av partene ikke lenger ønsker å være bundet.

Disse medlemmer avviser på denne bakgrunn alle forslagene.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå bruken av lockout og tvungen lønnsnemnd og fremme forslag som skal sikre at tvungen lønnsnemnd ikke kan brukes for å undergrave streikeretten, verken ved at den ene parten bruker lockout, eller ved at det ikke gjøres en grundig nok vurdering av om et streikeuttak truer liv og helse.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at arbeidere som har inngått en såkalt husavtale, kan fri seg fra denne på kort varsel dersom formålet er å inngå en landsdekkende tariffavtale.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for å øke organisasjonsgraden og styrke trepartssamarbeidet i arbeidslivet.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 25. mai 2021

Rigmor Aasrud

fung. leder

Arild Grande

ordfører

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
BSK/inv

Vår ref
21/1526-

Dato
28. april 2021

**Representantforslag 269 S (2020-2021) fra stortingsrepresentanten
Bjørnar Moxnes om å sikre bedre rammebetingelser for en slagkraftig
fagbevegelse**

Jeg viser til brev fra Stortingets arbeids- og sosialkomite av 19. april 2021 der det bes om en vurdering av representantforslag 269 S (2020-2021) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes.

I forslaget vises det til betydningen av arbeidstakerorganisasjoner og et organisert arbeidsliv. Jeg er enig i at dette er helt sentrale hensyn i arbeidslivspolitikken.

Representanten tar opp ulike forslag knyttet til bruken av tvungen lønnsnemnd, tillitsvalgtes vern og lokale tariffavtaler.

Streik og lockout er lovlige virkemiddel vi som samfunn må tåle - selv om det kan være kostbart i noen tilfeller. Det er partene som har ansvaret for at arbeidskampen gjennomføres på en forsvarlig måte og ikke får konsekvenser for liv og helse. Her har organisasjonene både på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden ansvar. Det er imidlertid også akseptert av aktørene i vårt system at dersom det er fare for liv og helse skal staten gripe inn. Tvungen lønnsnemnd er ikke ønskelig, og myndighetene griper inn bare når det er absolutt nødvendig for å avverge at det oppstår fare for liv og helse.

Jeg vil også understreke at det må være helsemyndighetene som først og fremst vurderer hvor og når det er fare for liv og helse. Helsetilsynet er en uavhengig faglig myndighet, og er den som er best i stand til å gjøre slike vurderinger. Det er slik jeg ser det uaktuelt å så tvil om Helsetilsynets faglige råd i slike saker.

Denne regjeringen har ved flere anledninger drøftet med partene hva som skal til for å unngå tvungen lønnsnemnd framover. Spørsmålet om en eller annen form for regulert eller avtalt minimumsbemanning for å sikre at kritiske funksjoner også blir utført under en streik er diskutert. Tidligere arbeids- og sosialminister Hauglie inviterte blant annet lederne i hovedorganisasjonene til møte for å diskutere bruk av tvungen lønnsnemnd, og blant annet behovet, og mulighetene for å lage regler om minimumsbemanning. På møtet ble det også stilt spørsmål om det var andre måter å redusere behovet for inngrep på. Signalene fra partene var at dagens system i hovedsak fungerer godt, og at det ikke er ønskelig at myndighetene skal regulere dette ytterligere. Departementet ba etter dette møtet partene redegjøre for de virkemidler og avtaler de har om minimumsbemanning, dispensasjonsordninger og andre systemer som kan bidra til at det ikke blir nødvendig å foreta inngrep. Også her er hovedinntrykket at partene selv har muligheter til å ta ansvaret for konfliktene og sørge for at fare for liv og helse eller andre store samfunnsmessige konsekvenser unngås.

Jeg vil også peke på at det i de siste årene ikke vært gjort flere inngrep enn tidligere. Det er eksempel på at inngrep har vært klaget inn for ILO. Når det gjelder de to siste tilfellene konkluderte ILO både i saken fra 2014 og i 2018 med at inngrepene ikke var i strid med streikeretten eller organisasjonsfriheten. Det er ikke riktig slik representanten skriver i sitt forslag at ILO kom til at myndighetene hadde opptrådt i strid med ILOs regler i vaskeristreiken i 2014. ILO har heller ikke fremsatt et krav om minimumsbemanning, men oppfordret myndighetene om å ha en dialog med partene om det.

Jeg mener det er viktig å fortsette dialogen med partene i arbeidslivet om hvordan vi kan unngå inngrep i konflikter og bruk av tvungen lønnsnemnd. Samtidig er det viktig at det til syvende og sist må være partene selv som har ansvaret for å gjennomføre streik og lockout på en måte som gjør inngrep unødvendig.

Representanten foreslår videre å lovfeste et sterkere vern for tillitsvalgte. Jeg er enig med representanten i at tillitsvalgte gjør en svært viktig jobb, og at de må kunne arbeide som tillitsvalgte på en trygg måte og ikke utsettes for represalier for den innsatsen de gjør som tillitsvalgte. Samtidig vil jeg minne om at alle arbeidstakere har et vern mot å bli sagt opp på et usaklig grunnlag i arbeidsmiljøloven. Dette gjelder også tillitsvalgte. Arbeidsmiljøloven forbyr videre diskriminere på grunnlag av medlemskap i en arbeidstakerorganisasjon. Selv om tillitsvalgte ikke har et særskilt stillingsvern i loven er kravet til saklig grunn for oppsigelse en viktig beskyttelse for tillitsvalgte i utøvelsen av deres verv.

Representantens foreslår videre at arbeidstakere eller arbeidstakerorganisasjoner som har inngått en tariffavtale lokalt i en virksomhet skal kunne gå fra denne før den utløper for å bli en del av en annen avtale. Det er en viktig del av organisasjonsfriheten at organisasjonene selv bestemmer hvilke avtaler de ønsker å inngå, hva de skal inneholde og hvor lenge de ønsker å binde seg. Den enkelte arbeidstaker har også frihet til selv å velge hvilken organisasjon de er medlem i og som kan inngå avtale på ens vegne.

En tariffavtale er en avtale mellom ansvarlige parter som inneholder plikter og rettigheter for både arbeidsgiver, fagforening og arbeidstaker. Begge parter må derfor kunne legge til grunn at en avtale gjelder for den perioden den er inngått. Det er viktig for forutsigbarheten og tilliten mellom partene at det er klart hvor lenge en avtale er bindende og hvordan fremgangsmåten er hvis en av partene ikke lenger ønsker å være bundet.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen

